

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Ogólnopolska konferencja: naukowo – metodyczna **Widzenie dzieła sztuki. Percepcja i interpretacja** **7 – 9 kwietnia 2010**

ABSTRAKTY WYSTAPIEŃ:

7 kwietnia 2010 – środa

**Doświadczenia kreowania spotkania z odbiorcą.
Kształtowanie dyspozycji estetycznych.**

- Ewa Kokot: *FUTURE ARTIST – edukacja artystyczna Górnośląskiego Centrum Kultury w Katowicach - projekt autorski Ewy Kokot w ramach długofalowych działań DZIECKO → SZTUKA → KONTAKT.*

Projekt edukacyjny FUTURE ARTIST w Górnośląskim Centrum Kultury odbywa się dwubiegowo: w okresie wakacyjnym w ramach projektu odbywają się plenery artystyczne we współpracy z instytucjami kultury w Polsce i Europie oraz warsztaty artystyczne poświęcone twórczości artystów światowych, ale podstawą projektu jest praca w roku szkolnym. Wszystkie zajęcia warsztatowe odbywają się w galeriach Górnośląskiego Centrum Kultury i nawiązują do trwających tam wystaw. (...) Prowadząca w nawiązaniu do konkretnej wystawy konstruuje warsztat oparty na 3 elementach:

- 1) obserwacji wystawy
- 2) pracy plastycznej
- 3) omówienie efektów pracy dzieci, sporządzenie dokumentacji fotograficznej.

Niezwykle ważna w trakcie realizacji projektu jest systematyka spotkań. Zazwyczaj tego typu działania odbywają się okazjonalnie. Projekt FUTURE ARTIST stoi w opozycji do takiego podejścia. Chodzi o najwyższą jakość, o poczucie dziecka, że kontakt z kulturą nie może być jednorazowy i spychany na margines. Natomiast tworzenie w przestrzeni galerii to szansa na bezpośrednie obcowanie dziecka ze sztuką (...) Prowadząca wykorzystuje przestrzeń galeryjną jako inspirację dla rozwoju całościowego dziecka. Kontakt ze sztuką stanowi podstawę do działań ekspresyjnych, twórczych podjętych na bazie obserwacji. Taki bezpośredni ogląd dzieła sztuki przez dzieci jest inspiracją do badania określonego problemu sztuki i podejmowania pracy twórczej.

- Sylwia Nowak: *Warsztaty edukacji twórczej jako sposób kształtowania postawy odbiorcy i twórcy dzieła sztuki.*

Przedmiotem referatu jest odbiorca i dzieło znajdujący się w jednej przestrzeni wystawienniczej. Istotne jest tu budowanie wzajemnych relacji twórcy – odbiorcy – dzieła sztuki (głównie dzieła sztuki najnowszej) oraz kształtowanie postaw twórczych.

Projekt 7. Triennale Sztuki Sacrum *Dom – droga istnienia* współfinansowany jest przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 oraz budżetu Gminy Miasta Częstochowa

PROGRAM
REGIONALNY
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Temat rozwinę na przykładzie Pałacu Kultury Zagłębia w Dąbrowie Górniczej. W 2004 r. w instytucji tej dla ożywienia działalności galerii wprowadzono formę warsztatów edukacji twórczej pn. „Ze Sztuką na Ty”, którym patronatu udzielił PK Międzynarodowego Stowarzyszenia Wychowania przez Sztukę InSEA. Zaproponowana oferta wymagała wejścia w środowisko szkół i przedszkoli z interesującą tematyką i formą zajęć. Spotkania miały na celu sprowokowanie do aktywnego przeżycia relacji z dziełem sztuki, stawiania pytań, uaktywnienia procesów poznawczych. Najważniejszy był proces zachodzący w każdym uczestniku we właściwym dla niego tempie. W efekcie galerię w PKZ odwiedzają stałe grupy odbiorców. Ożywienie galerii przyczyniło się do ożywienia społeczności lokalnej w zakresie sztuk plastycznych.

- Katarzyna Jankowska, Marta Kołacz: *GDZIE SZUKA CIĘ SZTUKA! Pokój z kuchnią czyli 400 m2 twórczego eksperymentu*

Biorąc pod uwagę kontekst, w jakim działa powołane do życia w czerwcu 2008 roku CSW w Toruniu - edukacja stała się ważnym, jeśli nie jednym z najważniejszych, punktów działalności merytorycznej instytucji.

W maju 2008 roku Tomasz Szlendak, na zlecenie CSW, przeprowadził badania na temat odbioru sztuki współczesnej i zapotrzebowania na kulturę wysoką w Toruniu. Ujawniają one reakcje na gotowy już w owym czasie budynek oraz co może najważniejsze, pokazują, czego spodziewali się mieszkańcy i jak definiują sztukę współczesną. Uczestniczący w badaniu określili kilka ze sposobów na przekonanie lokalnej społeczności do działalności „obcego ciała” w przestrzeni kulturalnej Torunia. Obok podstawowej działalności, jaką jest wystawiennictwo, mieszkańcy Torunia chcieli widzieć w budynku CSW również kawiarnię, darmowy internet, kino, księgarnię oraz przestrzeń publiczną w ścisłym tego słowa znaczeniu. Oczywistym elementem polityki nowej instytucji miała być również według poddanych badaniu edukacja i to ukierunkowana w pierwszym rzędzie na dwie grupy: dzieci i młodzież, a także dziennikarzy. CSW w Toruniu posiłkując się badaniami prof. Szlendaka oraz własnymi doświadczeniami realizuje program „oswajania” instytucji oraz języka sztuki współczesnej poprzez edukację artystyczną opartą między innymi na dwóch modelach komunikacji: jeden do wielu (*one-to-many*) oraz wielu do wielu (*many-to-many*).

- Magdalena Parnasow – Kujawa: *Warsztaty - formą edukacji sztuki.*
- Tadeusz Wiczorek : *Arsenał wyobraźni – warsztaty, spotkanie w galerii.*

Tematem mojej prezentacji będzie omówienie dwóch warsztatów: jednodniowego spotkania w Galerii Miejskiej w Poznaniu w 2008 roku w ramach projektu **Arsenał wyobraźni** oraz warsztat **Moja galeria**, zrealizowany podczas **8. Międzynarodowych Warsztatów Niepokoju Twórczego Kieszki Vincenta 2009** przez grupę studentów ze Słowacji w parku na Cytadeli. Przedstawię główne założenia i cele obu projektów, krótką ich historię i rezultaty.

Oba projekty usytuowane są w szeroko rozumianej edukacji artystycznej, w której młody uczestnik aktywnie bierze udział. Praca z artystą i proces kreacji poszerza w nim świadomość własnych możliwości poznawczych

Projekt 7. Triennale Sztuki Sacrum Dom – droga istnienia współfinansowany jest przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 oraz budżetu Gminy Miasta Częstochowa

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

i artystycznych, pozwala mu doświadczyć sukcesów i porażek w tworzeniu dzieła. Nic tak nie zbliża do sztuki jak osobiste doświadczenie i praktyka. Udział w warsztatach czy projektach artystycznych daje możliwość pełniejszego poznania galerii jako miejsca, gdzie tworzy się i promuje sztukę. W swoim wystąpieniu chciałbym zwrócić uwagę na te aspekty działań, które budują w młodym człowieku chęć i potrzebę obcowania ze sztuką. Gotowość „współpracy” jego wrażliwości i wyobraźni z wrażliwością i wyobraźnią artysty.

- Barbara Szyc: *Trudny kompromis. Uwagi na marginesie praktyki działań edukacyjnych i popularyzatorskich Miejskiej Galerii Sztuki w Częstochowie*

Prezentacja dwóch form edukacji artystycznej dzieci i młodzieży do sztuki i poprzez sztukę prowadzonych przez Miejską Galeria Sztuki w Częstochowie.

Wprowadzenie w świat sztuki poprzez wspieranie rozwoju twórczości plastycznej dzieci i młodzieży na przykładzie warsztatów dla dzieci uzdolnionych plastycznie „Tajemnice starej papierni” w Dusznikach Zdroju oraz imprezy cyklicznej dla uczniów szkół podstawowych „Plener symultaniczny”. Prezentacja prac plastycznych uczniów jako sposób osvajania młodych odbiorców z przestrzenią galerii. Przedstawienie celów i metod działania Galerii Sztuki Dziecka Zielony Ołówek prowadzonej przez MGS od 1999 roku.

Edukacja do sztuki. Kształtowanie postawy świadomego i aktywnego odbiorcy sztuki na przykładzie wybranego działania edukacyjnego „Lekcja w galerii. V Triennale Sztuki Sacrum .Ku cywilizacji życia”. Uwagi na temat roli mediów elektronicznych (multimediów) w szkolnej i pozaszkolnej edukacji artystycznej.

- Natalia Łakomska: *Jak twórczo edukować? Prezentacja autorskiego projektu edukacyjnego opartego o działalność wystawienniczą Kamienicy pod Trzema Herbami: FIŃSKI EPOS KALEVALA W ILUSTRACJACH ADAMA KORPAKA*

- Jak powstają autorskie programy edukacyjne Muzeum Narodowego w Kielcach -Dział Naukowo- Oświatowy.

- Prezentacja autorskiego projektu edukacyjnego opartego o działalność wystawienniczą Kamienicy pod Trzema Herbami: FIŃSKI EPOS KALEVALA W ILUSTRACJACH ADAMA KORPAKA

Niebywały rozwój technologii komunikacyjnych elektroniki oraz zmiany zachodzące we współczesnym świecie zmuszają nas do postawienia sobie pytania - Czy nauczanie oparte na XIX-wiecznej metodzie pamięciowego opanowania szczegółowych informacji z różnych dziedzin nauki i sztuki ma jeszcze sens?

Podstawą tworzonych autorskich programów edukacyjnych MNKi jest założenie Wiliama J. J. Gordona- twórcy synektyki, który pracował nad mechanizmami twórczości. Drugim teoretycznym założeniem, na którym oparty jest program, to teza o obrazowym charakterze myślenia twórczego. Przyjęłam, że istotnym czynnikiem rozwoju i kształtowania twórczej aktywności młodego człowieka jest kształtowanie percepcji wzrokowej. Wystawa, obiekt staje się pretekstem do stworzenia problemowych ćwiczeń.

- Janusz Byszewski: *Muzeum jako rzeźba społeczna*

Projekt 7. Triennale Sztuki Sacrum Dom – droga istnienia współfinansowany jest przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 oraz budżetu Gminy Miasta Częstochowa

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Istota koncepcji „rzeźby społecznej” Josepha Beuysa, polega na tym, że każdy ma prawo do kształtowania, modelowania, „rzeźbienia” świata, w którym żyje. Idea ta wynika z założenia, według którego, „każdy artystą”, a więc może „rzeźbić”, przy pomocy myśli, słów, działań społecznych swój świat. Jest to ciągły proces przemian, ponieważ tak zdefiniowane dzieło nigdy nie jest ukończone. Możemy, więc, spojrzeć na muzeum, jako właśnie na pracę artystyczną („rzeźbę społeczną”), która jest w ciągłym procesie zmian.

Jak można wtedy zdefiniować elementy muzeum takie jak: widz, kolekcja, obiekt muzealny, wystawa, kurator? Czy nabiorą one zupełnie nowego znaczenia? Czy aktywność edukacyjna/animacyjna może zmienić również całe muzeum? Odwołując się do dwudziestoletniej praktyki Laboratorium Edukacji Twórczej chcę przyjrzeć się kilku kategoriom, które w naszych działaniach praktycznych i towarzyszących im refleksji

Sekcja: Szkice. Przyczynki. Projekty.

- Małgorzata Piasecka: „Trzeci porządek” – rzeczywistość sztuki dla/w edukacji

(...) „Trzeci porządek” to rzeczywistość sztuki, która jest zewnętrzem filtrowanym przez to, co wewnętrzne. Każde więc dzieło sztuki zawiera w sobie dwa światy, rzeczywisty, który otacza twórcę i wyobrażony, który on nosi w sobie. (...) Dlaczego edukacja „do i przez” sztukę interesuje mnie najbardziej?

Po pierwsze dlatego, że utożsamiana jest z kulturowym wymiarem ludzkiego życia, pogłębianiem jego intensywności, przekraczaniem tradycyjnego celu adaptowania, pobudzaniem do aktywności twórczej, jest generatorem sensów i wartości humanistycznych.

Po drugie, iż jest kreatywnym przekraczaniem, które oznacza, że „człowiek umie/uczy się transformowania wizji w porządku świata możliwego i/lub pożądanego”, że sięga po wiarygodną niemożliwość.

Po trzecie jest czymś w rodzaju blasku „odbijającego” wyobraźnię, która uczy odczytywania pozadyskursywnych czy pozawerbalnych sensów zakodowanych w różnych artystycznych konkretyzacjach, „kierowanych od człowieka do człowieka”, gdzie dedukcyjno-myślowne konstrukty inspirujące artystyczną twórczość pogłębiają skalę pozytywnych przeżyć, mobilizują do wysiłku, meliorują świat na przyjęcie większych wartości, udoskonalają naturę człowieka, zwiększają potencjał dobra i miłości (...).

- Lech Górniak: *Projekt artystyczno-edukacyjny „SzaUUowa Groteska”*.

W roku 2006 i 2008 odbyły się w krakowskim teatrze „Groteska” dwie imprezy artystyczno-edukacyjne organizowane przy udziale studentów. Były one finałem semestralnych zajęć dydaktycznych odbywających się w Instytucie Psychologii UJ Zajęcia obejmowały psychologię porozumiewania się oraz elementy komunikacji społecznej. Ich finał – zgodnie z zapowiedzią na początku semestru - miał być zespołową prezentacją wybranego tematu z zakresu przedmiotu. Wymóg odnośnie formy wyznaczał konieczność wyjścia poza standardy nauczania uniwersyteckiego.

Warunkiem zaliczenia było dostarczenie uczestnikom kursu nowej wiedzy, ale w sposób wyjątkowo atrakcyjny, „odnoszący się do wszystkich zmysłów”. „Mile widziane” były zarówno animowane prezentacje obrazowe, jak

Projekt 7. Triennale Sztuki Sacrum Dom – droga istnienia współfinansowany jest

przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 oraz budżetu Gminy Miasta Częstochowa

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

i inscenizacje z wykorzystaniem dowolnych kostiumów, rekwizytów i muzyki. Mogły to być także fabularyzowane lub dokumentalne filmy. Podczas wspomnianych imprez zaprezentowane zostały najbardziej „teatralne” i widowiskowe pomysły studentów. Przedstawienia zrobiły duże wrażenie na widzach. Widownię stanowili – oprócz studentów bieżącego rocznika – zaproszeni absolwenci tych zajęć oraz nauczyciele akademicy.

- Dorota Ortenburger: *Pokłady wrażliwości w każdym z nas*

O wrażliwości można powiedzieć że stanowi jeden z najpiękniejszych przymiotów człowieka, leżący u podłoża empatii – którą tu rozumiem jako pełne głębokiego szacunku rozumienie tego, czego doświadczają inni ludzie. Wrażliwość i empatia są opisywane w literaturze w różny sposób, w zależności od kontekstu i dziedziny życia, do której odnosi się dana definicja. Widziane to może być z różnych perspektyw, na przykład w etyki, psychologii (postrzeganie wewnętrznych ram odniesienia drugiego człowieka wraz ze związanymi z nimi składnikami emocjonalnymi i znaczeniami (w ujęciu Carla Rogersa), i w sztuce (przeżywanie piękna). Dzięki przyjęciu założenia, mówiącego, że istniejące w człowieku pokłady wrażliwości cechuje różna dostępność w różnych momentach życia, wyraźniej dostrzegamy wartość podejścia zgodnie z którym edukacja w tym także dotycząca kultury i sztuki jest czymś zdecydowanie więcej niż przekazywaniem wiedzy i umiejętności pozwalających osiągnąć konkretne cele.

- Barbara Major: *Czy Częstochowa to dobre miasto? Jak się dzieje, że w Częstochowie nic się nie dzieje?*

8 kwietnia 2010 – czwartek

**Odbiór i interpretacja z perspektywy interdyscyplinarnej:
psychologia, filozofia, antropologia kultury**

- Beata Pawlica: *Kanony piękna i urody. Perspektywa społeczno – kulturowa*

Chęć podobać się innym towarzyszy człowiekowi od zawsze. Od tysięcy ludzi kreowali swój wygląd tak, by wzbudzał on pozytywne emocje ze strony najbliższego otoczenia. Każda kultura, każda epoka dysponowała specyficznymi wymogami dotyczącymi wyglądu zewnętrznego człowieka. A kobiety i mężczyźni starali się jak najbardziej zbliżyć do obowiązujących ideałów. Ideały te pędzłem, dźwiękiem i słowem, aparatem fotograficznym usiłowali uwiecznić w swych dziełach malarze, rzeźbiarze, kompozytorzy, pisarze i fotografowie. Wystąpienie będzie próbą przeglądu kanonów ludzkiego piękna i urody obowiązujących na przestrzeni dziejów, które usiłowali w swych dziełach uwiecznić artyści.

- Agata Woźniak – Krakowian: *Spółeczna percepcja ludzkiego piękna – wyznaczniki i zagrożenia*

Atrakcyjność fizyczna jest istotnym elementem percepcji społecznej. Zależy od biologicznych warunków jednostki, jej płci, rasy, cech osobowościowych, zachowania. Istnieją korelacje pomiędzy ocenami atrakcyjności

Projekt 7. Triennale Sztuki Sacrum Dom – droga istnienia współfinansowany jest przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 oraz budżetu Gminy Miasta Częstochowa

PROGRAM
REGIONALNY
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

fizycznej a kulturą, bowiem na podstawie akceptowanych kulturowo cech wyglądu zewnętrznego (np. twarzy), ludzie przypisują innym specyficzne cechy osobowości. Na atrakcyjność fizyczną wpływają: kultura ciała, waga, masa ciała określana przez rozmiar ubrania, wiek - zwłaszcza negatywne konotacje ma starość, a także silna presja mediów i zabiegów kosmetycznych związanych z poprawianiem wyglądu skóry, włosów, zębów, biustu, nóg, owłosienia itp. Prowadzi to do określonych atrybucji społecznych jak: podstawowy błąd atrybucyjny (fundamental attribution error), efekt aureoli (halo effect), efekt potknięcia (pratfall effect), czy efekt samospełniającego się proroctwa (effect fulfilling prophecy), które są skutkiem wszechobecnych mediów i kultury masowej.

▪ Andrzej Tarnopolski: *Człowiek późnej nowoczesności wobec sztuki*

Żyjemy w czasach, jak sądzi Ch. Delsol, późnej nowoczesności. To świat dzisiejszy, nowoczesność traci na znaczeniu a postnowoczesność nie ugruntowała się na dobre. To czasy rodzenie się nowych wzorców, systemów aksjologicznych a jednocześnie znacznej anomii. Świat ten charakteryzuje się nowa sztuka myślenia i nowym sposobem widzenie rzeczywistości, a w konsekwencji innym, oryginalnym sposobem podejścia do sztuki, czy szerzej, do społecznej przestrzeni estetycznej, której sztuka jest najwyraźniejszym, a jednocześnie najbardziej zaawansowanym reprezentantem. Wyłaniająca się nowa kultura to: linearny przebieg zdarzeń ustępuje miejsca wizjom cyklicznym – jednostka czepia się ulotnych chwil, nie chce i nie zamierza brać udziału w zaawansowanych projektach społecznych (wymagających czasu i pracy). Praca, rozumiana kiedyś prometejsko, ustępuje miejsca apologii czasu wolnego, a nawet pewnym formom akceptowanej społecznie beczynności, rozumianej jako sposób na życie. Tradycyjny projekt rodzinny ustępuje miejsca jakimś formom organizacji plemiennej, wspólnotowej w zamiarze, ale opartej na celowo nietrwałych związkach, uwalniających w ten sposób jednostkę od nadmiernej odpowiedzialności. W tym świecie człowiek – narcyz odgrywa rolę biernego obserwatora zdarzeń i biernego odbiorcy dzieł sztuki. Sztuka nie może angażować, nie może docierać do głębokich sfer osobowości, nie może naruszać naszego wewnętrznego spokoju, bezpieczeństwa i dystansu obserwatora – podglądacza. Jej zadaniem jest wypełniać nasze życie barwnymi bodźcami, kolorowymi wrażeniami, hedonistycznymi przeżyciami, ubarwiającymi chwile, nieistotne po jakimś czasie.

▪ Janusz Pacuda: *Pomiędzy – dyskurs w akcie percepcji sztuki*

Percepcja jest aktem osobistym partycypacji w Świecie i Sztuce. Słowo „pomiędzy” wyznacza miejsce osoby percypującej, stanowiąc ją z jednej strony w centrum wydarzeń, z drugiej nadając jej myślowo i poczynaniom dyskursywny ruch w grze tworzenia sensów i znaczeń. W wyniku percepcji dzieło nie tyle „jest”, co „staje się” aktywnością, uczestnictwem tak zwanego „odbiorcy”.

▪ Anna Rogozińska: *Wspomaganie marketingowe reorientacji muzeum na odbiorcę*

Celem referatu jest wykazanie, że dzięki marketingowi relacyjnemu, wykorzystanemu przez instytucje sztuki, możliwa stanie się zarówno obrona subiektywnego odbioru dzieła sztuki przed skomercjalizowaną kulturą

Projekt 7. Triennale Sztuki Sacrum Dom – droga istnienia współfinansowany jest

przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 oraz budżetu Gminy Miasta Częstochowa

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Śląskie.
Pozytywna energia

MIASTO
CZĘSTOCHOWA

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

MIEJSKA
GALERIA
SZTUKI
WCZĘSTOCHOWIE

masową i przemysłem artystycznym, jak i interakcja, rozumiana jako autentyczna kreatywna relacja między odbiorcą a instytucją. Dzięki temu uniknie się również sformułowań mających rodowód industrialny, takich jak: przemysł artystyczny czy przemysł kulturowy, a także ich odpowiedników wykorzystywanych w marketingu transakcyjnym (klient czy produkt). W ich miejsce wprowadzona zostanie terminologia relacyjna: niepowtarzalność aktu świadczenia czy – zbudowana na dialogu – relacja personalna (między usługodawcą a usługobiorcą). Przedstawiona zostanie także analiza przypadku (*case study*), który dotyczyć będzie przekształcenia, dzięki zastosowaniu marketingu relacyjnego, martwego muzeum w atrakcyjne centrum kulturalne.

Sesja plakatowa – prezentacje badań i praktyk edukacji kulturalnej

- Monika Kowalczyk – Gnyp: *Człowiek refleksyjnym odbiorcą sztuki*
- Monika Stawiarska – Lietzau: *Kim jest artysta – kim jest odbiorca? Wpływ oczekiwań i stereotypów na spostrzeganie dzieł sztuki*

Odbiór dzieła sztuki jest doznaniem subiektywnym. Obcowanie z nim dostarcza człowiekowi szerokiej palety przeżyć emocjonalnych, estetycznych, intelektualnych. Warto postawić tu pytanie, czy przyjemność estetyczna, subiektywna ocena piękna i wartości dzieła zależy jedynie od właściwości samego obrazu – jego kompozycji, kolorystyki, symboliki, stopnia wierności lub artystycznego przekształcenia otaczającej rzeczywistości? Na pierwszy rzut oka tak właśnie być powinno. Badania nad percepcją pokazują jednak, że docierające do nas bodźce, stanowiące podstawę spostrzegania to jedynie wierzchołek góry lodowej. Na ich podstawie człowiek tworzy bowiem swój subiektywny, niepowtarzalny obraz świata, który jest bardziej interpretacją niż wiernym odwzorowaniem spostrzeganej rzeczywistości. Oprócz bodźcowych wyznaczników percepcji, jeszcze inne czynniki, takie jak nasza wiedza, doświadczenie czy nastawienie wpływają na proces tworzenia spostrzeżeń w umyśle człowieka. W efekcie odbiór otaczającej nas rzeczywistości uwikłany jest w to, „kim jesteśmy, co wiemy i czego oczekujemy” (Zimbardo, 1999, s. 306). W niniejszym wystąpieniu zaprezentowane zostaną wybrane psychologiczne mechanizmy wpływające pośrednio na odbiór dzieł sztuki, takie jak nasze doświadczenia, oczekiwania, stereotypy. Rozważania skoncentrowane zostaną na wpływie pewnych pozaartystycznych właściwości artysty (na przykład jego nazwiska, płci, „wartości rynkowej”) oraz oczekiwań odbiorcy na recepcję dzieł sztuki.

- Elżbieta Napora: *Problem tkwi w szczegółach – o rysunkach dorosłych synów*

Całość opracowania skoncentrowana jest na prezentacji możliwości wykorzystania rysunków do celów diagnozowania więzi zachodzącej pomiędzy członkami rodziny. Kolor, nacisk kredki, wielkość narysowanych postaci, rozmach kreski, ilość zaznaczonych szczegółów na rysunku, może stanowić podstawy do wnioskowania

SACRUM
7. Triennale Sztuki Sacrum
Dom - droga istnienia

Projekt 7. Triennale Sztuki Sacrum *Dom – droga istnienia* współfinansowany jest przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 oraz budżetu Gminy Miasta Częstochowa

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

o zabarwienie emocjonalne zachodzących więzi. Rysunek może być cenną informacją o zgromadzonych doświadczeniach człowieka. Prezentacja ilustruje fragment przeanalizowanej rzeczywistości z zastosowaniem rysunku według sformalizowanej instrukcji, dotyczącej percepcji zachodzącej więzi pomiędzy dorosłym synem, a ojcem.

- Agnieszka Miklewska: *Widzieć wszystko przez „różowe okulary” czy w „czarnych kolorach” ? – wpływ nastroju na spostrzeganie*

Jak to się dzieje, że te same osoby, będąc w różnych momentach swojego życia, odmiennie postrzegają otoczenie? Co magicznego się dzieje - czy to świat tak bardzo się zmienia, czy też oni?

Proces spostrzegania łączy nastawienie, oczekiwania i posiadane doświadczenia, które są zakodowane w strukturach poznawczych człowieka. Wiedza, procesy pamięci, wnioskowania stanowią podstawę spostrzegania. Człowiek odbierając różnorodne informacje stara się łączyć je i organizować tak, aby dostrzec ich znaczenie i sens. Duże znaczenie dla interpretacji docierających bodźców mają przeżywane emocje, nadając im swoiste zabarwienie. Wśród osób o wysokim poziomie wrażliwości emocjonalnej, zjawisko to może przybierać skrajne formy, czasami zniekształcając rzeczywistość jak w krzywym zwierciadle, to znów nadając jej wymiar podniosły, błogi. Wahania takie mogą być rozłożone w dłuższym czasie, bądź oddzielone krótkimi, nawet godzinnymi odstępami. Szczególnie dzieje się tak u osób borykających się z problemami manii, depresji lub nerwic. Stosowane w terapii formy wyrażania emocji poprzez aktywność plastyczną, umożliwiają dostrzeganie zmian ekspresji w ślad za zmianami nastroju, bądź czasami nawet je wyprzedzając.

Niniejsza praca oparta jest o doświadczenia zebrane w toku spotkań z osobami zmagającymi się z kłopotami afektywnymi różnego rodzaju.

- Anna Machnik – Czerwik: *Ekspresja twórcza jako wyraz adaptacji do choroby*

Podczas wystąpienia przedstawione zostaną formy zajęć o charakterze arteterapii proponowane osobom uczęszczającym do Akademii Walki z Rakiem w Częstochowie. Zajęcia takie, mają na celu stworzenie osobom chorym okazji do wyrażenia swoich uczuć w sposób bezpieczny – niewerbalny. Ekspresja twórcza, będąca wyrazem obaw, lęków, smutków i radości doświadczanych przez osoby chore, jest bardzo ważnym elementem terapii i wsparcia. Ma ona na celu wspomaganie funkcjonowania pacjentów znajdujących się pod wpływem znacznego obciążenia psychicznego i emocjonalnego wywołanego objawami choroby nowotworowej.

Umożliwienie chorym, poprzez ekspresję twórczą wyrażenia swoich emocji ma pozytywny wpływ na ich fizyczne, psychiczne i społeczne funkcjonowanie.

- Izabela Gomółka – Walaszek: *Moc aktywności w twórczej dramie*

Aktywność twórcza stanowi naturalną potrzebę biologiczną człowieka. Trzeba ją wykorzystać, wskazując pożądane wzory do naśladowania, tworząc odpowiednie sytuacje i sprzyjającą atmosferę.

Warunki takie spełnia drama. Wszystko, co do niej potrzebne znajduje się w każdym człowieku. Każdy człowiek

Projekt 7. Triennale Sztuki Sacrum *Dom – droga istnienia* współfinansowany jest przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 oraz budżetu Gminy Miasta Częstochowa

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

potrafi bowiem wchodzić w role innych, bazując na własnych i cudzych doświadczeniach, uruchamiając wyobraźnię i myślenie. Jest ona procesem badawczym, w którym biorący udział aktywizują zarówno umysł jak i emocje.

Przyjęcie w terapii i praktyce pedagogicznej dramy jako efektywnej i skutecznej metody wychowania, oraz w stymulacji zdolności adaptacji społecznej dla dzieci, uczniów, - także upośledzonych umysłowo - pozwala na organizowanie zajęć blokowo tematycznie i w pełnej obsadzie społeczności grupy, klasy, placówki opiekuńczo-wychowawczej.. Każdy z uczestników dramy otrzymuje role na swoje możliwości psychofizyczne, odgrywa ją będąc wkomponowanym w jednoczesną działalność wszystkich grup wiekowych kolegów i koleżanek oraz wychowawców, co podnosi subiektywne poczucie sprawstwa i przynależności, kompetencji, wartości, wzrasta samoocena i kompensacji ulegają ewentualne niedostatki i brak sukcesu w innych dziedzinach aktywności, np. edukacyjnej. Dodatkowym wzmocnieniem jest duża widownia i publiczność często rodziców lub opiekunów oraz licznie zapraszane osoby znaczące. Atrakcyjność zajęć motywuje i podnosi skuteczność stymulacyjną zdolności interpersonalnych.

- Aleksandra Papaj: *Arteterapia – terapia sztuką*

Prezentowany materiał ma w zamiarze przybliżyć coraz bardziej rozpowszechniającą się na gruncie polskiej psychologii formę pomocy, jaką jest arteterapia. Poprzez połączenie sztuki z terapią, możliwym staje się doświadczanie blokowanych niejednokrotnie emocji, eksplorowanie różnych stylów komunikacji, a także przełamywanie wewnętrznych barier. Różnorodność technik arteterapeutycznych, wykorzystujących wszelkie dostępne modalności zmysłowe, stwarza szansę na zwiększenie samoświadomości oraz uruchomienie własnej aktywności twórczej.

Arteterapia, jako forma pomocy, stosowana jest w pracy z osobami w każdym wieku bez względu na płeć, czy pochodzenie, zarówno ze schorzeniami psychicznymi (np. schizofrenia, depresja), somatycznymi (np. nowotwory), jak również z osobami zdrowymi. Może przybrać formę terapii indywidualnej, grupowej, przeprowadzanej w szpitalach, klinikach, szkołach, gabinetach prywatnych. Terapia poprzez sztukę wyrażać się może poprzez muzykę (muzykoterapia), lekturę (biblioterapia), taniec (choreoterapia), sztuki wizualne (plastykoterapia), a także wiele innych. Najważniejszym czynnikiem leczącym jest aktywność twórcza, relacja terapeutyczna między uczestnikiem terapii i jego dziełem, natomiast głównym celem jest pozytywna trwała zmiana w autopercepcji, percepcji aktualnych kontaktów interpersonalnych, a także podnoszenie ogólnej pojętej jakości życia.

- Joanna Wojciechowska, dr Izabela Gomółka-Walaszek: *Umiejętności społeczne w arteterapii*

Już w czasach starożytnych odkryto terapeutyczny wpływ sztuki na człowieka. Terapia sztuką nie jest zatem niczym nowym. Jest ona powrotem do metod stosowanych od tysięcy lat. Często sami ją stosujemy, nawet nie zdając sobie z tego sprawy, na przykład dzieci podczas stresujących lekcji rysują obrazki na marginesach, wszechobecne na murach graffiti również jest formą odreagowania złości wśród młodzieży.

SACRUM
7. Triennale Sztuki Sacrum
Dom - droga istnienia

Projekt 7. Triennale Sztuki Sacrum Dom – droga istnienia współfinansowany jest przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 oraz budżetu Gminy Miasta Częstochowa

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

W pracy terapeutycznej wykorzystuję arteterapię do stymulacji umiejętności społecznych. Terapia w tej formie, oprócz swego wpływu na sferę emocjonalno-społeczną, jest dla dzieci także świetną zabawą, mającą z pewnością wpływ na ich rozwój poznawczy.

- Paulina Ortenburger: Projekt i wykonanie plakatu do konferencji *Widzenie dzieła sztuki. Percepcja i interpretacja*, w ramach 7.Triennale Sztuki Sacrum.

9 kwietnia 2010 – piątek

Panel

- Zbigniew Nęcki: *Przestrzeń miejska – funkcje psychologiczne i społeczne sztuki urbanistycznej*
  - procesy poznawania otoczenia - od chaosu przez harmonię do struktury poznawczej mapy
  - jakość obszarów miejskich: konkurs archiszopa w Krakowie na najgorszy obiekt;
  - napięcia i stresory przestrzenne, - pięć funkcji i pięć kryteriów oceny przestrzeni miejskiej -
  - podsumowanie : przestrzeń publiczna miasta jako sztuka, kicz lub "nic
- prof. dr hab. Andrzej Zalewski: *Estetyzacja codzienności*
- Wojciech Michera: *Gdzie się kończy obraz*
- Zbigniew Benedyktowicz, Kinga Nowak, Jacek Waltoś , Mirosław Sikorski, Janusz Byszewski, Andrzej Bednarczyk, Grzegorz Biliński

Tematy panelu:

1. Czy wystawa powinna być swojego rodzaju „akcją plastyczną”, czy przeglądem dzieł?
2. Jakie wystawy – co to znaczy – wystawa problemowa?
3. Percepcja/interpretacja. Czy możliwa jest percepcja bez interpretacji? Gdzie kończy się interpretacja?
4. Kunszt a przekaz

Projekt 7. Triennale Sztuki Sacrum *Dom – droga istnienia* współfinansowany jest przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 oraz budżetu Gminy Miasta Częstochowa